

CENTAR ZA
ŽENSKA PRAVA

**PRAVA
ŽRTAVA RODNO
ZASNOVANOG
NASILJA**

PRAVA ŽRTAVA RODNO ZASNOVANOG NASILJA

Rodno zasnovano nasilje odnosi se na svaki oblik nasilja koji se vrši nad osobom zbog njenog roda ili društvenih normi i uloga povezanih s rodom. Najčešće je usmjereno prema ženama i djevojkama, ali može pogoditi i muškarce i druge rodne grupe, uključujući LGBT+ osobe.

Ono predstavlja krivično djelo koje može imati duboke posljedice na život osobe koja mu je izložena.

Ovo nasilje može biti fizičko, psihološko, seksualno, ekonomsko ili emocionalno, i može se dešavati u porodici ili partnerskim odnosima.

Rodno zasnovano nasilje je najčešće povezano s patrijarhalnim strukturama i nejednakom raspodjelom moći između polova, što dovodi do marginalizacije i nasilja nad onima koji su u podređenom položaju i imaju manju društvenu moć, a to su najčešće žene. Može se manifestovati u različitim oblicima, koji su često međusobno povezani i mogu se javljati istovremeno, čime dodatno ugrožavaju fizičko, mentalno zdravlje i životne mogućnosti osoba koje su im izložene. Najdrastičnija posledica rodno zasnovanog nasilja je femicid - ubistvo žene samo zbog njenog pola.

NAJČEŠĆE MANIFESTACIJE RODNO ZASNOVANOG NASILJA

FIZIČKO NASILJE

bilo koja vrsta fizičke sile koja nanosi povrede ili bol, poput udaranja, šamaranja, guranja ili gušenja/davljenja.

SEKSUALNO NASILJE

uključuje silovanje, seksualno uznemiravanje, prisilu na seksualne radnje, kao i seksualno zlostavljanje. Takođe obuhvata i praksu genitalnog sakaćenja.

PSIHOLOŠKO NASILJE

obuhvata ponižavanje, uvrede, prijetnje, emocionalne ucjene, zastrašivanje, kontrolu ponašanja, uznemiravanje, uhođenje i izolaciju od porodice ili prijatelja.

EKONOMSKO NASILJE

uključuje manipulaciju ili kontrolu nad finansijskim resursima, uskraćivanje pristupa novcu, zabranu zaposlenja, kontrolu nad prihodima, što osobu, najčešće ženu, čini zavisnom od nasilnika i onemogućava joj finansijsku samostalnost.

DIGITALNO NASILJE

podrazumijeva uznemiravanje, prijetnje, zlostavljanje i proganjanje putem interneta ili društvenih mreža, dijeljenje intimnih slika / sadržaja bez pristanka osobe na koju se odnose, praćenje i špijuniranje putem digitalnih tehnologija.

PRINUDNI BRAKOVİ

nasilno prisiljavanje na brak.

TRGOVINA LJUDIMA

ozbiljan oblik organizovanog kriminala koji podrazumijeva ilegalnu kupovinu, prodaju ili eksploataciju ljudi u cilju prinudnog rada, seksualnog iskorištavanja, ropstva ili prisilnog prosjačenja. Ove aktivnosti često uključuju nasilje, prevaru, ili prinudu i odnose se na najranjivije osobe u društvu, poput žena, djece i migranata/migrantkinja. Trgovci ljudima koriste razne metode kako bi svoje žrtve kontrolisali, uključujući fizičko nasilje, prijetnje, izolaciju i psihološku manipulaciju.

Ukoliko si preživjela neki od ovih oblika nasilja, važno je da znaš da **nisi sama** i da postoji način da dobiješ podršku i zaštitu.

Ova brošura je namijenjena tome da te informiše o pravima koja ti garantuje država Crna Gora, kao i o oblicima podrške koji su ti dostupni.

Upoznaj se sa svojim pravima i potraži pomoć kako bi dobila podršku stručnjaka i zajednice!

TVOJA PRAVA

Kao žrtva rodno zasnovanog nasilja, imaš pravo:

- **na pristup podršci**

Imaš pravo na besplatnu pravnu pomoć koju pružaju službe u svim osnovnim sudovima u Crnoj Gori. Takođe imaš pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć koju pružaju razne službe, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama krivičnih djela. Sve ustanove i organizacije sa kojima dolaziš u kontakt su dužne da čuvaju povjerljivost informacija i da ti obezbijede zaštitu tvojih ličnih podataka.

- **na zaštitu od zastrašivanja i odmazde**

Ovo znači da su institucije u obavezi da preduzmu mjere i radnje u cilju tvoje zaštite, od trenutka kada saznaju za nasilje, pa sve dok postoji potreba. Policijski službenik je dužan da te otprati u stan ili drugi prostor za stanovanje prilikom uzimanja ličnih stvari koje su ti neophodne u svakodnevnom životu, ukoliko zatražiš. Pratnju policije možeš tražiti i do privremenog smještaja /zbrinjavanja.

- **na zaštitu dostojanstva prilikom svjedočenja**

Ovo znači da su institucije u obavezi da te zaštite od neprikladnih i ponižavajućih pitanja ili komentara, kao i od onih pitanja

biti član tvoje porodice, lice iz organa, ustanove, nevladine organizacije i drugog pravnog lica ili drugo lice u koje imaš povjerenja. Nadležni organi su obavezni da ti omoguće prisustvo povjerljivog lica u svim postupcima i radnjama u koje si uključena kao žrtva/oštećena, uključujući i podnošenje prijave.

- **da se medicinske radnje za potrebe krivičnog postupka preduzimaju u najmanjoj mogućoj mjeri i samo ako su neophodne.** To znači da se podvrgneš samo neophodnim medicinskim pregledima i pretragama kako bi se pribavili ljeekarski izvještaji koji su potrebni za dokazivanje krivičnog djela.

- **da te državni tužilac informiše** o radnjama koje je preduzeo povodom tvoje prijave i statusu postupka. Imaš pravo na podnošenje pritužbe ukoliko nije preduzeo zakonom propisane radnje iz njegove nadležnosti.

- **da učestvuješ u krivičnom postupku** kao oštećena, da budeš obaviještena o odbacivanju krivične prijave i odustajanju državnog tužioca od krivičnog gonjenja, kao i pravo da preuzmeš krivično gonjenje umjesto državnog tužioca, ukoliko on odbaci prijavu.

- da na tvoj zahtjev, bez nepotrebnog odlaganja, **budeš obaviještena o ukidanju pritvora, bijegu osumnjičenog**

i otpuštanju osuđenog s izdržavanja kazne zatvora, kao i o mjerama koje su preduzete radi tvoje zaštite; takođe imaš pravo da na tvoj zahtjev budeš obaviještena o svakoj odluci kojom se pravosnažno okončava krivični postupak.

-
- **da budeš informisana na način koji možeš da razumiješ.** Sud, državno tužilaštvo, policija i druge institucije su dužni da se prema tebi pažljivo odnose i postaraju da već prilikom prve radnje u kojoj učestvuješ dobiješ sve informacije koje su važne za tebe kao oštećenu stranu u postupku. Takođe, oblik komunikacije mora biti prilagođen tvojim specifičnim potrebama, uključujući, na primjer, potrebe u vezi sa godinama, jezikom i

bilo kojim vidom invaliditeta. Imaš pravo da se služiš sopstvenim jezikom i da imaš tumača/prevodioca za svoj jezik. Dužnost nadležnih organa je i da se uvjere da si obavještenje o svojim pravima razumjela.

- **na individualnu procjenu.** Prije tvog saslušanja, organ koji sprovodi saslušanje u saradnji sa stručnim službama, utvrđuje tvoje potrebe za zaštitom, kako bi se spriječio rizik od samog učinioca nasilja ili posledica koje bi sami postupak mogao imati po tebe. Na primjer, ako je tvoj slučaj dospio na sud, biće ti omogućeno da sačekaš u posebnoj čekaonici kako ne bi morala da se sretnoš sa učiniocem, a možeš biti saslušana i putem audio-

video uređaja, ako bi te susret sa okrivljenim zastrašio ili obnovio traumu koju si preživjela. Individualna procjena sprovodi se uz tvoje učešće, pri čemu se u obzir uzimaju i tvoje želje, uključujući i želju da se ne koriste posebne mjere, prethodno navedene.

-
- ukoliko si žrtva krivičnog djela za koje je propisana kazna zatvora teža od pet godina i trpiš teže posljedice krivičnog djela, imaš pravo na **stručnu pomoć savjetnika pri podnošenju imovinsko-pravnog zahtjeva**. To je zahtjev kojim tražiš da sud odredi finansijsku nadoknadu za patnju i štetu koju si pretrpjela, a koju treba da plati osoba koja je za to krivično djelo osuđena.

- ukoliko si žrtva krivičnog djela nasilja počinjenog s umišljajem, imaš pravo na **novčanu naknadu iz sredstava državnog budžeta**. Ukoliko si prethodno ostvarila imovinskopravni zahtjev, uzeće se u obzir njegova visina pri odmjeravanju novčane naknade, a tako će postupiti i sud pri dosuđivanju imovinskopravnog zahtjeva ako si prethodno ostvarila novčanu naknadu iz sredstava državnog budžeta.

Za više informacija o pravima žrtava, kao i psihološkoj i pravnoj pomoći dostupnoj u slučajevima rodno zasnovanog nasilja, možeš pozvati **Centar za ženska prava** na broj telefona **067 166 800**.

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

Centar za ženska prava je neprofitna, nestranačka, nereligiozna organizacija koja se bori za suzbijanje svih oblika nasilja nad ženama i njihov pristup pravdi, razvijajući rodno-ravnopravne demokratske prakse i saradjujući sa svim relevantnim domaćim i međunarodnim akterima u Crnoj Gori.

**RODNA RAVOPRAVNOST, PRISTUP
PRAVDI I DRUŠTVO BEZ NASILJA
NAD ŽENAMA - NAŠA STVARNOST!**

---

www.womensrightscenter.org
women.mne@gmail.com

STOP NASILJU NAD ŽENAMA

Ova brošura nastala je u okviru projekta „Unapređenje bezbednosti žena u Srbiji i Crnoj Gori“, koji sprovodi Agencija Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena u Srbiji (UN Women), uz podršku Norveške ambasade u Beogradu. Stavovi u ovoj brošuri pripadaju isključivo autorima i autorkama, i ne predstavljaju nužno stavove UN Women i Norveške ambasade.

---

izdavač: Centar za ženska prava | Dizajn i ilustracije: Tanja Markuš

Tiraž: 100 kom. | Podgorica | Oktobar 2024.

NISI SAMA

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

MINISTARSTVO PRAVDE

UNAPREĐENJE
BEZBEDNOSTI
ŽENA U SRBIJI
Nisi sama!

Norway

